

På oppdrag fra instituttleder har vi utarbeidet et mulig opplegg for et nytt bachelorprogram i økonomi og finans. Dette notatet gir en revidert versjon, basert på tilbakemelding fra instituttledelsen. Forslaget bygger i all hovedsak på eksisterende emner og ressurser, men det vil være behov for økt tilgang på godt kvalifisert undervisningskapasitet innen finans og regnskap, fortrinnsvis ved ansettelse i heltidsstilling. Arbeidsgruppen mener at dette studiet kan bli et attraktivt og godt studieprogram, og vi anbefaler at instituttet går videre med forslaget.

Karl Harmenberg, Torje Hegna, Steinar Holden, Birger Vikøren og Mari Strønstad Øverås

Bachelorprogram i økonomi og finans – foreløpig og uferdig utkast

Økonomisk institutt ønsker å opprette et nytt bachelorprogram i økonomi og finans. Det er etter vår mening gode arbeidsmuligheter for samfunnsøkonomer med gode kunnskaper og forståelse innen finans, og vi tror også det vil være betydelig interesse blant potensielle studenter, slik at vi bør kunne få sterke søkere til studiet. Ressurser kan skaffes ved å overføre studieplasser fra eksisterende studieprogrammer til det nye studieprogrammet. Det vil være behov for økt tilgang på godt kvalifisert undervisningskapasitet innen finans og regnskap. For å sikre god oppfølging av det nye programmet bør det skje ved ansettelse i heltidsstilling.

Bakgrunn og målgruppe

Det er svært mange studenter som tar økonomisk-administrative studier i Norge, og arbeidsmarkedet er gjennomgående godt for disse studentene. Vi mener det vil være betydelig interesse i arbeidsmarkedet for kandidater i skjæringspunktet mellom økonomisk-administrativ og samfunnsøkonomisk utdanning. Mer konkret tenker vi på kandidater med sterkere bakgrunn i samfunnsøkonomi enn det som er vanlig for kandidater fra utdanning innen finans eller økonomi og administrasjon, inkludert siviløkonomer, og som samtidig har betydelig mer kunnskaper innen finans enn de fleste andre samfunnsøkonomer.

Vi mener også det vil være betydelig interesse for et slikt studium blant potensielle studenter. Siviløkonom, økonomi og administrasjon og finans er svært populære utdanningsvalg, og vi tror at blant søkerne til slike studier vil det være en betydelig gruppe som kan tenke seg mer vekt på samfunnsøkonomi. I 2023 var det over 23 000 førstevalgssøkere til studier innen økonomi og administrasjon, og selv en liten del av disse søkerne vil utgjøre et stort potensielt marked for et nytt studium i økonomi og finans. Gode jobbmuligheter og mange studenter på relaterte studier tilsier at studier innen samfunnsøkonomi bør være attraktivt for langt flere studenter enn de som nå søker våre programmer. Særlig gjelder dette studenter med legning for matematikk.

På et møte med en referansegruppe for utvikling av studietilbudet ved Økonomisk institutt i juni i år, bestående av representanter for viktige arbeidsgivere for samfunnsøkonomer, var det god respons på et mulig nytt program innen økonomi og finans.

Et nytt studium vil få en viss oppmerksomhet, og det vil trolig bidra til flere søkere. Vi har gode erfaringer med god søkning til det nye bachelorprogrammet i økonomi og datavitenskap, som har gitt høyere poenggrense enn på våre andre programmer. Poenggrenser for våre studier for førstegangsvitnemål, suppleringsopptak 2024, var 52.6 (ECDA), 49,7 (BA-samfunnsøkonomi) og 45,4 (5-årig master). Til sammenligning er grensen 49/50,1 på bachelor/master ved UiB, 50/50,5 på bachelor/master ved NTNU og 55,2 på siviløkonom NHH. Et nytt program i økonomi og finans bør kunne få høyere poenggrense enn våre tradisjonelle programmer. Samtidig vil overføring av studieplasser fra 5-årig master bidra til høyere poenggrense på dette programmet. Samlet vil dette kunne gi høyere gjennomsnittlig kvalitet på våre studenter og dermed også bedre kvalifiserte ferdige kandidater.

Et nytt bachelorprogram i økonomi og finans vil i stor grad kunne bruke de emner som vi allerede tilbyr i samfunnsøkonomi, matematikk, statistikk og økonometri. Her har vi undervisnings- og veiledningsressurser, og de nye studentene vil i all hovedsak komme til erstatning for studenter på de eksisterende studieprogrammene.

Med et nytt studieprogram må vi styrke undervisningskapasiteten i regnskap og finans for å kunne tilby de nødvendige nye emnene der. Økonomisk institutt har begrenset med ressurser, og det vil kunne begrense hvor man nye emner som kan tilbys. Det vil være behov for økt tilgang på godt kvalifisert undervisningskapasitet innen finans og regnskap, fortrinnsvis ved ansettelse i heltidsstilling.

For å sikre et godt studiemiljø på programmet vil det være ønskelig å ha et innføringsemne på første semester av programmet, som er obligatorisk og bare for studentene på programmet. Et slikt emne vil innebære ekstra bruk av ressurser, og det kan også være sårbart for et lite studieprogram dersom det er lavt oppmøte på forelesning. Vi foreslår derfor at innføringsemnet har felles forelesninger med et åpent emne, men at emnet har egen seminargruppe med et eget programspesifikt opplegg.

Studentene vil kvalifisere seg til masterprogrammer i samfunnsøkonomi og finans. Avhengig av hvilke emner de velger, vil de også kunne kvalifisere seg til andre masterprogrammer. Kunnskapene i finans vil være nyttige uavhengig av hvilket masterprogram studentene velger. Tilbudet av finansemner på vårt masterprogram bør trolig tilpasses når det kommer studenter med bedre finansbakgrunn fra bachelor, men dette kan man komme tilbake til senere.

Læringsmål (kommer)

Hvorfor skal studentene velge dette programmet (kommer)

Studieplasser og finansiering (ikke avklart, skal vedtas i januar 2025)

Et tentativt forslag er å ha 30 studieplasser på programmet. Det bør være mange nok til å gi et robust studie- og læringsmiljø, samtidig som det ikke er flere enn at det blir konkurranse om plassene, som bidrar til at vi tar opp gode studenter. For å kunne opprette et nytt studieprogram, må vi ta studieplasser fra våre eksisterende programmer. Vi foreslår at plassene helt eller i all hovedsak tas fra 5-årig master i samfunnsøkonomi, siden dette programmet har lavest poenggrense¹. Studieprogrammet vil derfor ikke ha noen direkte virkning på instituttets inntekter. Derimot bør forslaget kunne bidra til at vi får høyere opptakskrav, og dermed dyktigere studenter, slik at vi får bedre gjennomføring og mindre frafall. Det vil i så fall føre til flere oppnådde grader og flere studiepoeng. Vi tror også at et par av de nye emnene (Finans 1 og 2) vil kunne bli populære emner for studenter på andre fag ved UiO, og dermed gi mange studiepoeng.

Søknadsfrist og opptak

Potensielle studenter søker via Samordna opptak.

Gode matematikkunnskaper er viktig i finans. Vi foreslår MATRS som opptakskrav, dvs. Matematikk R1 eller Matematikk (S1+S2). Dette er samme krav som brukes på vår 5-årige master og f.eks. på siviløkonom på NHH.

Oppbygning av bachelorprogrammet i økonomi og finans

Obligatoriske emner (140 studiepoeng)

EXPHIL03

SVEXFAC03

ECON1100 - Matematikk I

ECON1210 – Mikroøkonomi 1

ECON1310 – Makroøkonomi 1

ECON2130 – Statistikk 1

ECON2220 – Mikroøkonomi 2

ECON2310 – Makroøkonomi 2

ECON3150 – Introductory Econometrics

ECONxxxx - Tidsserieanalyse/ECON4165 Applied time series analysis

ECFINxxxx – Innføring i økonomi og finans (Finans 1)²

ECONxxxx – Avkastning, porteføljeteori og kapitalverdimodellen (Finans 2)

ECONxxxx – Finansiering og verdsetting av bedrifter (Finans 3)

ECFINxxxx – Oppgaveemne i økonomi og finans

Forslaget innebærer fire nye emner Innføring i økonomi og finans (Finans 1), Finans 2, Finans 3 og Oppgaveemne i økonomi og finans. Vi foreslår også at studentene har et

¹ Konkret forslag på antall plasser må vurderes ut fra budsjetteffekt for ulike typer program.

² Vi bruker emnekode ECFIN for å markere at dette emnet bare er åpent for studenter på dette studieprogrammet.

obligatorisk emne i tidsserieanalyse. Temamessig vil dette i stor grad falle sammen med det eksisterende masteremnet 4165 Applied time series analysis: Econometrics and machine learning. Vi foreslår derfor at dette emnet omgjøres til heisemne og blir obligatorisk på dette programmet. I så fall bør det også vurderes om innholdet i emnet skal justeres noe.

Innføring i økonomi og finans (Finans 1) er tenkt som et obligatorisk innføringsemne reservert for studenter på dette studieprogrammet. Vi foreslår det også opprettes et emne med betydelig overlapp (10 studiepoeng) og felles forelesninger – ECONxxxx Regnskap og investeringsanalyse (Finans 1) - som er åpent for andre studenter (se nedenfor).

Finans 2 er ment å erstatte det eksisterende emnet ECON 2500 Investering og finansiering.

Valgfrie emner (40 studiepoeng)

10 studiepoeng valgfrie ECON-emner eller finans-emner³

30 studiepoeng frie emner

Oppbygging av bachelorprogrammet i økonomi og finans

6. semest er	Oppgaveemne i økonomi og finans	ECONxxxx/EC ON4165 Time series analysis	Valgfritt ECON- eller Finans-emne
5. semest er	Utteksling/fritt emne	Utteksling/fritt emne	Utteksling/fritt emne
4. semest er	SVEXFAC03 – Examen facultatum	ECONxxxx Finansiering av bedrifter (Finans 3)	ECON3150 – Introductory Econometrics
3. semest er	EXPIL03 – Examen philosophicum	ECON2310 – Makroøkonomi 2	ECONxxxx Investering (Finans 2)

³ Dette kan også være emner tatt utenfor UiO.

2. semest er	<u>ECON1310 – Makroøkonomi 1</u>	<u>ECON2130 – Statistikk 1</u>	<u>ECON2220 – Mikroøkonomi 2</u>
1. semest er	<u>ECON1100 – Matematikk I</u>	<u>ECON1210 – Mikroøk 1</u>	ECFINxxxx Innføringsemne i økonomi og finans (Finans 1)
	10 studiepoeng	10 studiepoeng	10 studiepoeng

Forslag til fire nye obligatoriske emner

Forslaget innebærer tre finansfag som til sammen skal dekke den obligatoriske finansdelen av et bachelorprogram i økonomi og finans, i tillegg til et obligatorisk oppgaveemne.

Finans 1 er et innføringsemne i bedriftsøkonomi og finans og krever ingen forkunnskaper. For Finans 2 vil det være en sterk anbefaling om at studentene har hatt statistikk, og det vil også være en liten fordel om man har hatt Finans 1 før man tar Finans 2. Finans 3 utformes slik at det er sterkt anbefalt at studentene har hatt Finans 2.

Finans 2 ligner mest på ECON2500, og vi anbefaler at ECON2500 gjøres om til Finans 2, slik at det kun trengs å lage to nye finansfag. ECON2500 pleier å gå på våren, men med bachelorstrukturen som foreslås her er Finans 2 lagt til høsten.

ECFINxxxx Innføringsemne i økonomi og finans (Finans 1):

- a. Regnskap og budsjettering
- b. Lønnsomhetsanalyse
- c. Investeringsanalyse

Dette emnet inkluderer innholdet til emnet Regnskap og investeringsanalyse, som i stor grad tilsvarer BI-faget «Innføring i bedriftsøkonomi og finans». I ECON2500 har det blitt viet to forelesninger til dette temaet, en til regnskap og en til investeringsanalyse. Her er det mye nyttig for studentene å kunne gå nærmere inn på i dette innføringsemnet.

For å begrense ressursbruken og gi mindre sårbarhet ved lavt fremmøte på forelesning, foreslår vi at forelesningene gis felles med Regnskap og investeringsanalyse. Innføringsemnet skal imidlertid ha egen seminargruppe, med eget tilpasset opplegg, som er

forbeholdt studenter på studieprogrammet. Programleder bør ha ansvaret for opplegget på seminaret. Opplegget bør inkludere innhold som gir perspektiver på helheten i studieprogrammet, som gir motivasjon for det studentene skal lære senere i programmet. Her kan det inkluderes ekstra forelesninger med eksterne forelesere og/eller med overordnede finansfaglige temaer. Seminarprogrammet bør legge vekt på studentaktivitet og gruppearbeid. Det bør også arrangeres eget sosialt opplegg for studentene på studieprogrammet. Seminarprogrammet kan inkludere mappeevaluering med bestått/ikke bestått.

Det foreslås felles eksamen for Innføringsemnet og Regnskap og investeringsanalyse. Evt vil det være mulig at f.eks. 80% av eksamen er felles, og at 20% er tilpasset det enkelte emnet.

ECONxxx Investering (Finans 2):

- a. Renter og obligasjoner
- b. Verdsetting
- c. Avkastning og risiko (inkl. kapitalverdimodellen)

Dette emnet fokuserer på investeringssiden av fagfeltet *Corporate Finance*, og vil sammen med det neste emnet, Finans 3, utgjøre en fullstendig gjennomgang av *Corporate Finance*. Det tar utgangspunkt i mye av faget ECON2500, men inkluderer ikke investeringsanalyse som dekkes i Finans I, og kapitalstruktur som dekkes i Finans III. Strukturen er lagt opp etter pensumboken til ECON2500 (Berk & DeMarzo), og faget vil dekke omtrent første halvdel av denne boka. Deretter er det lagt opp til at Finans III dekker omtrent den andre halvdel av samme pensumbok. Emnet vil tilsvare deler av BI-fagene «finans» (BØK3423) og «investments» (BØK 3523).

ECONxxxx Finansiering av bedrifter (Finans 3):

- a. Kapitalstruktur
- b. Avansert verdsetting
- c. Opsjoner
- d. Spesialemer

Dette emnet fokuserer på finansieringssiden av fagfeltet *Corporate Finance*. Det bygger på Finans II, og dersom pensumbok til ECON2500 beholdes så vil det være naturlig at dette faget fortsetter med andre halvdel av samme pensumbok. Det kan vurderes om det skal være et krav å ha tatt Finans 2, men trolig vil det holde å la det være en sterk anbefaling om å ta Finans 2 før Finans 3.

Dette emnet vil blant annet tilsvare mye av BI-kurset «Finansiering av bedrifter», FIN3521 og også litt av «Options and Futures» FIN3621. Her er det også lagt opp til at man kan gå nærmere inn på noen spesialemer, som for eksempel fusjoner og oppkjøp (M&A), eierstyring og selskapsledelse, finansiering på kort- og langtid, risikostyring og internasjonal *corporate finance*.

ECONxxxx/ECON4165 Time series analysis

I mange arbeidsoppgaver innen skjæringspunktet samfunnsøkonomi/finans vil det være god bruk for kunnskaper innen tidsserieanalyse, og vi foreslår derfor et obligatorisk emne på dette feltet. Faglig sett vil det nåværende emnet ECON4165 i stor grad være egnet, og vi foreslår at dette emnet omgjøres til heisemne og gjøres obligatorisk på programmet. I så fall bør det også vurderes om innholdet i emnet skal justeres noe.

Vi har laget to alternative versjoner av oppgaveemnet i 6. semester, en versjon med en bacheloroppgave og en variant av ECON3010:

Alternativ 1

ECFINxxxx Oppgaveemne i økonomi og finans (bacheloroppgave):

Vi foreslår at dette studieprogrammet har et obligatorisk oppgaveemne på 10 studiepoeng i 6. semester.

I dette emnet skal studentene anvende kunnskap som de har tilegnet seg gjennom bachelorstudiet, ved å foreta en selvstendig analyse av et selvvalgt faglig problem innenfor studieprogrammets fagområder. Emnet vil gi en innføring i skrivearbeid, herunder utforming av problemstilling, valg eller sammenstilling av en analyseramme, og innhenting og drøfting av det tilgjengelige materialet som best kan belyse oppgavens problemstilling.

Alternativ 2

ECON30xx – Anvendt finansiell analyse

Vi foreslår at dette studieprogrammet har et obligatorisk oppgaveemne på 10 studiepoeng i 6. semester. Dette tilsvarer det obligatorisk emnet i bachelorgraden i samfunnsøkonomi (ECON3010).

Emnet skal gi trening i å kunne bruke finansiell teori selvstendig samt til å angripe, analysere og drøfte aktuelle problemstillinger i finans. Studentene får trening å skrive fagtekster, og blir gjort kjent med de viktigste sjangerkonvensjonene for akademisk fagskriving innen finans.

Det legges opp til at to-tre finansinstitusjoner kommer og presenterer en aktuell og relevant problemstilling som institusjonen for tiden jobber med. Studentene vil deretter bli utfordret til å lage et paper der de kommer med forslag til hvordan en av de aktuelle problemstillingene kan løses. Studentene vil jobbe i grupper. De skal presentere sin løsning for den aktuelle finansinstitusjonen, øvrige studenter i programmet og leder av bachelorprogrammet i finans og økonomi. Karakteren settes basert på paper og

presentasjon. Det er mange aktuelle finansinstitusjoner i Oslo, og det vurderes som realistisk å få finansinstitusjoner til å delta på dette opplegget.

Kommentar:

Oppgaveemnet har til hensikt i å gi studentene mer trening i å skrive og gjøre oppgaver. Dette kan gjøres ved en bacheloroppgave. I et relativt lite studieprogram vil det være færre studenter, og enklere å håndtere. Hvis det kommer mange bacheloroppgaver innen finans, vil det kunne være begrenset med veiledningskapasitet på instituttet. Hvis alternativ 2 velges, kan det vurderes om noe av opplegget kan være felles med ECON3010.

Som nevnt over foreslås det i tillegg et nytt åpent emne med faglig innhold som tilsvarer Innføringsemnet (se beskrivelse på Innføringsemnet over).

ECONxxxx Regnskap og investeringsanalyse (Finans 1):

- a. Regnskap og budsjettering
- b. Lønnsomhetsanalyse
- c. Investeringsanalyse

Det foreslås også et nytt valgfritt emne ECONxxxx Finansielle og økonomiske kriser.

ECONxxxx Finansielle og økonomiske kriser

Et kurs om finansielle og økonomiske kriser der målet er å gi studentene teoretiske rammeverk for å forstå flere historiske kriser, samt å gi studentene et historisk innblikk i noen av de mest omveltende periodene for økonomisk politikk.

Makrofinansiell teori:

- Systemrisiko, amplifikasjon og spredning
- Soliditet og likviditet, Diamond-Dybvig og bankkrakk
- Bobler (Keynes' skjønnhetspokal, momentum-tradere)
- Makroprudentiell politikk, pengepolitikk og finanspolitikk for kriser

Historiske kriser:

- Den store depresjonen
- Den store resesjonen
- Eurokrisen
- 90-talls krisen
- Statsgjeldskriser, etc. Antallet eksempler er i prinsippet ubegrenset

Motsvarende kurs på BI og NHH:

ELE 3732 Financial Bubbles, Crashes and Crises

(<https://programmeinfo.bi.no/nb/course/ELE-3732>) og FIE431 Krakk og kriser

(<https://www.nhh.no/emner/krakk-og-kriser/>). En forskjell er at vi sannsynligvis legger større vekt på de teoretiske rammeverkene, da vi er økonomer og ikke økonomihistorikere.

Under kursets gang skal studentene, i grupper, holde korte presentasjoner om ulike økonomiske kriser og episoder. Kurset kan med fordel invitere gjesteforelesere som har erfaring fra økonomiske kriser. Hvis studentene skal presentere i grupper, kan det være aktuelt begrense antall kursdeltakere.

Hvordan kvalifisere til master i Economics:

Alle studenter som fullfører planen, kvalifiserer til master i Economics.

Hvordan kvalifisere seg til andre master-programmer:

Hos UiO

- Economics
- Organisasjon, ledelse og arbeid
- Teknologi, innovasjon og kunnskap (TIK)
- ESST - Society, Science and Technology in Europe
- Health Economics, Policy, and Management
- Assessment, Measurement and Evaluation

Eksternt (her kan det være flere programmer som er aktuelle, men vi har kun undersøkt BI):

- De obligatoriske emnene kvalifiserer til masterprogram i finans, f.eks. på Handelshøyskolen BI. Studenter må selv undersøke om de kvalifiserer for opptak til andre programmer.

Tidsplan

Arbeidsgruppe sender tentativt utkast til instituttledelse uke 42

Diskusjonssak i styret ved ØI 11. november

Revidert utkast sendes instituttledelse innen 1. desember

Revidert utkast behandles i styret ved ØI i desember

Søknad utarbeides desember/januar

Fakultetets frist 1. februar 2025

Styret i UiO sommer 2025

Oppstart program med studenter høsten 2026